

Keresési stratégiák a Web-en

DR. KRAUSZNÉ PRINCZ MÁRIA

Az Internet fejlődése drámaian megváltoztatta az információhoz való jutás módját. Linkek millióinak labirintusában lehet böngészni ad hoc jelleggel, vagy a Web adatainak eléréséhez számos lekérdező szolgáltatást lehet igénybe venni. Ez az írás néhány módszert ír le, amelyekkel az érdeklődési körünknek megfelelő információkhoz juthatunk a Web-ről.

SEARCH ENGINES — KERESŐSZOFTVEREK

Az Interneten történő információkeresésnek egyik legnépszerűbb kiindulópontja. Egy szövegmezőbe begépeljük a keresett szót vagy kifejezést, elindítjuk a keresést, s a találati listából kiválaszthatjuk a minket leginkább érdeklő dokumentumokat. A probléma akkor jelentkezik, amikor a találati lista esetleg több ezer vagy akár millió találatot tartalmaz. Ilyenkor szűkíteni kell a találati listát, amelyet több kulcsszó megadásával érhetünk el. A legtöbb keresőprogramnál igaz, hogy ha a kulcsszavakat + jellel fűzzük össze, akkor azokat az oldalakat kapjuk találatként, amelyeknél mindegyik kulcsszó szerepel. A – jel alkalmazásával kizárhatunk a találatok közül egy adott kifejezést. Összetartozó kifejezések szavait idézőjelbe kell tennünk: `travel+information-festival+“New York”`

Ha a kulcsszavakat vagy a többszavas kifejezéseket szóköz jellel választjuk el, akkor keresőszoftverenként eltérő eredményt kapunk: Van, ahol a szavak között az OR művelet az alapértelmezett (Alta Vista, Infoseek), s van, ahol AND kapcsolatot feltételez a kereső (Lycos, HotBot).

Különbözőképpen reagálnak a keresőszoftverek a kis- és nagybetűk közötti különbségre: Némelyek érzéketlenek a különbségre (Excite, Lycos), míg másutt nagybetűvel írt kifejezést csak abban a formában keres a program (Alta Vista, Infoseek). Az utóbbi keresőszoftvereknél ha a szó minden betűjét kisbetűvel írjuk, akkor a kereső érzéketlen lesz a kis- és nagybetűk közötti különbségre.

HOGYAN MŰKÖDNEK A KERESŐSZOFTVEREK?

Adatbázisban tárolt indexeken alapul a keresés, mely adatbázisokat Web robotok építenek fel. A web robotok olyan számítógépes programok, melyeknek célja az Internet oldalain történő adatgyűjtés vagy keresés. *Ónállóság* (bizonyos előre meghatározott korlátok között a működésüket emberi beavatkozás és irányítás nélkül végzik) és *rekurzivitás* (egy adott ponttól kiindulva képesek bejárni az összes olyan oldalt, amely a kiindulási ponttal közvetlen

kapcsolatban áll, majd képesek a kapcsolt oldalt mint kiindulási pontot tekinteni és a folyamatot egészen addig folytatni, amíg valamilyen kilépési feltétel érvényre nem jut) jellemzi őket.

A különböző keresőszoftverek a Web-en lévő dokumentumok csak egy részét indexelik. Különböznek abban, hogy mely szervereket indexelnek, az információ kigyűjtésének mely módszerét alkalmazzák, milyen frissítési periódust használnak.

Némely csak az URL címeket (host, könyvtár, file név) indexeli, másik a HTML lapok title és header mezőit vagy szavakat, mondatokat, bekezdéseket az eredeti link-ben. A legjobb keresési szolgáltatók választást engednek a különböző indexek között.

Az eredményül kapott adatbázisok különbözősége miatt felvetül a kérdés, hogy mennyi az átfedés közöttük, illetve a Weben tárolt információ mennyiségnek hány százalékát adják vissza. Erre vonatkozó vizsgálatok azt mutatják, hogy a legjobb keresők is csak a Web 34%-át fedik le [“Searching the World Wide Web”, Science, April 3, 1998]. Ez azt jelenti, hogy célszerű több keresőt is használni, ha alaposan át szeretnénk nézni a Web-en tárolt dokumentumok tömegét.

CLASSIFIED DIRECTORIES — RENDSZEREZŐ KÖNYVTÁRAK

A keresés másik lehetséges módja, ha tartalom szerint felépülő könyvtárakban keresünk, amelyek a legfelső szinttől kezdve széleskörű elágazási lehetőséget adnak témakörönként. Miután a közelítés a könyvtárfa ágai között ember által választott, így nagyobb az esélye a minőségi információ elérésének, mint keresőszoftverek esetén. A hátránya a dolognak, hogy nem minden esetben tudjuk a keresett tárgyszót megfelelően rendszerezni, s így a leszállás a hierarchián nem vezet eredményre.

Némely rendszerező könyvtár kiértékelést tartalmaz, amely nagyon hasznos lehet a hosszú találati listákban való böngészésnél.

PORTAL SERVICES — PORTÁL SZOLGÁLTATÁSOK

Egyre inkább terjed, hogy a szolgáltatások minél szélesebb körét kínálják a különböző szolgáltatók. A keresőszoftverek és a rendszerező könyvtárak mellett kínált szolgáltatások: e-mail, postai cím, telefonszám és fax-szám keresés, egy társaság részlegeinek megkeresése, tőzsdei árak megtekintése, aktuális hírek és időjárás elolvasása, online vásárlás, ingyenes e-mail hozzáférés és honlap elhelyezés. Ily módon ezen szolgáltatók “főbejáratként” szolgálnak a hálózatra való belépéskor.

Számos portál szolgáltatás (pl. Alta Vista, Excite, HotBot, Infoseek, Lycos) egyszerű keresőszoftverként kezdte, s csak később bővült további szolgáltatással a kínálat. A Yahoo rendszerező könyvtárként indult, majd a keresőszoftver Inktomival való egyesülése után vált portállá. Néhányan a találati listák kiértékelését tartalmazzák (pl. Infoseek, Lycos).

SUBJECT GATEWAYS — ÁTJÁRÓ A TÉMÁHOZ

A harmadik mód, hogy minőségileg kontrolált anyagra leljünk, ha megkeressük a legjobb forrásokat a témában. Ily módon az elérhető dokumentumok hatalmas tömegéből csak a valóban releváns anyagokat kapjuk meg. Ezen források a Web-nek szűkebb részét fedik le, mint a robot által generált adatbázisok, de a szolgáltatott anyag minősége kárpótol ezért.

Néhány példa:

InfoMine Scholarly Academic Resource - <http://infomine.ucr.edu/Main.html>

Alpha Search - <http://www.calvin.edu/library/searreso/internet/as>

INTELLIGENT AGENT — INTELLIGENS ÜGYNÖKÖK

Ámbár az Interneten az információ tömege érhető el, mégis nehéz rátalálni arra, amit valójában keresünk. A keresőszoftverek és a rendszerező könyvtárak nem szűrik ki a kevés információval bíró anyagot. Nem létezik egyetlen minőségileg ellenőrzött lista, amely az éppen keresett témakörre fókuszálna. A megoldás lehet egy szoftver eszköz, amely utasítás szerint végzi el a keresést, azaz egy intelligens ügynök vagy bot. Például egy ügynökprogram elvégezheti a szabályosan ismétlődő kereséseket egy adott adatbázisban egy megadott témában, majd szűrheti, kategorizálhatja és a megadott helyre szállíthatja az információt. Ügynök használható a szerveren vagy installálható a helyi gépre plug-in modulként egy Web böngészőbe.

A *Search Bots* (<http://www.searchbots.com/>) adatbázisa tartalmaz számos példát az Interneten való leghatásosabb keresésre ügynök programok segítségével.

DATABASES — ADATBÁZISOK

Az Interneten elérhető legértékesebb források közé számítanak az olyan speciális adatbázisok, amelyek könyvtárosok, tudósok és más szakértők mindennapi munkaeszközéül szolgálnak. Sok – ha nem is az összes – online adatbázis előfizetéses vagy díjköteles, ezért user azonosítót és jelszót igényel.

Ha egy adott témában akarunk keresni online adatbázisokat, használjuk az alábbi szolgáltatásokat:

The BigHub.com - <http://www.thebighub.com/>

Ovid Web Gateway - <http://www.ovid.com/>

Online adatbázisokra példát tartalmaz:

UnCoverWeb - <http://uncweb.carl.org/>

EGYÉB FORRÁSOK

Végül egyéb Internetes források (pl. levelezési listák, ftp archivumok) is tartalmazhatnak a tárgyhoz tartozó használható információt. Hasznos ismerni az Internet e speciális területein lévő keresőszolgáltatásokat is.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1]. FELDMAN, S.: Datasearch Web Search Services, 1998
 [2]. CATARCI, T., NARDI, D., SANTUCCI G.: WAG: Web-at-a-Glance International Journal of Cooperative Information System, 1998

A vidéki építész és a vidék építészete a vadkeleten

KULCSÁR ATTILA

A múlt század fordulója, és az ezredforduló Magyarország számára a globalizációs fenyegetettségben hasonlít egymáshoz. A banktőke, az ipari tőke, és a nagy hálózatok építkezései egyfajta konjunktúrával jelentkeztek a magyar vidéken, akkor és most is. A századforduló, századelő jelentős középületeit városainkban is fővárosi építészek tervezték. A vidéki alkotók számára a földrajzi és történelmi struktúrába való beágyazásuk maradt. Azóta a régióknak kiképezte saját szellemi kapacitását, mégis a jelenkor konjunktúrájában hasonló feladatok adódnak számukra a keleti végeken. Meg kell találni – a piac körülményei között is – országos szabályozással azokat a módszereket, amelyek segítségével jobb pozícióban várhatjuk a globalizációt, mert az Európai Közösségben a teljes magyar építészeti efféle másodosztályú vidéki építészé válhat.

Bizonyára sokan úgy fogják értékelni, hogy túlságosan sötét képet festek a vidék építészetéről, de szándékosan teszem, mert a globalizáció után hasonló perspektíva állhat a teljes magyar építészeti előtt. A ma még költői vízió, szatirikus ábrázolás, a holnap való-sága lehet.

Nézzük tehát a vidék építészeti arculatát!

De hol is kezdődik a vidék? A fővároshoz csatolt településgyűrűnél, vagy beljebb a mellékutcák elszlömösödött övezetében? ... Szerintem ott van a vidék, ahol vidékiek élnek. Csak tudnám, hogy néznek ki. Ha volna tájszólásuk megismerném őket, de mindenki csak TV-magyarul nyilatkozik. Ha volna népviseletük ki tudnám választani őket, de ha nők, csak patacipőben lófrálnak az utcán, ha férfiak baseball sapkájuk egyéníti őket, de az se mutatja, hogy merről jöttek, mert hátrafelé áll a simléderük, mintha már mennének. Mert az elmúlt század arra volt jó, elveszítjük karakterünket, megszűnjen az a folytonosság, ami a tárgyi kultúrában, az épített környezetben ránk maradt. De hol ragadható meg ez az elmúlás.

Véleményem szerint a századforduló és az ezredforduló között nagyon sok hasonlóság van az építés konjunktúrájában is. A külföldi és hazai tőke, a terjeszkedő hatalom hálózati, az ipari és kereskedelmi terjeszkedés nyugatról keletre, hasonló globalizációs törekvéseket mutat.